

Endoskopska kirurgija tumora nosa, sinusa i baze lubanje: može li biti onkološki radikalna?

Marko Velimir Grgić¹, Ana Penezić¹

¹Klinika za ORL i kirurgiju glave i vrata, KBC Sestre milosrdnice

Adresa za dopisivanje: Marko Velimir Grgić, marko_grgic@yahoo.com

U zadnja dva desetljeća endoskopska kirurgija etablirala se kao legitiman pristup rješavanju malignih tumora nosa, sinusa i baze lubanje. Popis indikacija i kontraindikacija za endoskopski pristup mijenja se tijekom godina na način da je lista indikacija rasla, a kontraindikacija se smanjivala. To je prvenstveno posljedica razvoja endoskopskog instrumentarija, ali i paralelnog usavršavanja kirurških tehnika. Kod većine malignih tumora ovog područja, osobito u višem T stadiju indicirana je postoperativna radioterapija, a ovisno o histološkom tipu i kemoterapija. Činjenica je da su i danas smjernice za ove tumore relativno općenite; budući da oni čine manje od 5% tumora glave i vrata zbog čega i dalje nema velikih serija tumora istog histološkog tipa. Od kada na Klinici za ORL KBC Sestre milosrdnice endoskopski operiramo maligne tumore, primjetili smo više slučajeva histološki malignih tumora, prvenstveno adenokarcinoma, koji su usprkos većim dimenzijama inserirali na uskoj peteljci. Ovakav rast tumora omogućava radikalno odstranjenje endoskopskim pristupom. U više slučajeva primjetili smo da je preoperativno usprkos najboljoj mogućoj radiološkoj obradi nerijetko teško ocijeniti način rasta tumora u smislu da li je infiltrativan ili ekspanzivan. Način rasta tumora pokazatelj je njegovog biološkog ponašanja, često se endoskopski tijekom operacije nabolje može ocijeniti i vjerujemo da bi mogao korelirati s prognozom. Cilj rada je pregledom novije dostupne literature i na primjerima naših bolesnika pokazati trenutno stanje i principe liječenja ove patologije.

Ključne riječi: endoskopska kirurgija, tumori sinusa, tumori baze lubanje